

خزینہٴ اوراق

تبریز
۱۳۰۴

جمعه ایرتسی
تاریخ تاسیس
۱ مایس سنه ۱۲۹۷

عمومی اعتباریله فنونه دائر رسالهٴ ادبیه در

آیده درت کره اوله رق جمعه ایرتسی کونلری چیقار

اکرم بک افندینک مکتب ملکیده تدریس ایتمکده اولدینی
«تعلیم ادبیات» اسمنده کی اثرندن بعض بجزلرک اره صره خزینہ
اوراقله نشرینه میرمشار الیه میل و موافقت کوستردیکنندن
بونسخه دن اعتباراً مباشرت اولندی .

مبالغه بحثی

مبالغه برشیی وصفده ماهینک برقاج درجه یا مافوقه
چیقارمق ویا مادونته ایندیرمکدرکه سبی قوهٴ خیالییه یی اوقشا
مقله بیان ایدیلان شیک تمامیت تفهیمی تأمین ایلمکدن عبارتدر .
چونکه مخیله دائماً حقیقت دائره سنک تجاوزندن وکندرسنه
عرض اولان اشیا نک - ایلری کری - اعظامندن محظوظلدر .

مثال : « .. وصرصرک شدتیه قوم دریالزینک سرعت انقلابی
برلری کوکلری لرزه ناک دهشت کوستردیکی حالده ینه ثبات عز .
منده قطعاً ضعف و تردده دوشمیدرک بوره نارفتنک بیک درلو
مشکلاته غلبه ایله نیل کنارینه واصل اولدی »

دیگر مثال : « استعداد طبیعی قوتیله اوقدر جق بر زمان ایچنده حاصل ایتدیکی ائتلاف مهالك سایه سنده حیت مردانه سی درجه درجه توسع ایدرك بیاغی قلبیه صغیشده میه جق بر حاله ککش اولان جزمی بولشدیغی برقاج یوزادیم مسافه دن پاشانک دوششدیکی مهلکه یی کورنجه وجودنده نه قدر حرارت غریزه وارایسه بدنبیره التهاب ایدرك یاز کونشسنه اوغرامش اغاجلرکی درلو درلو رنگلر ایچنده قالمغه باشلادی . کوز . لرینی قان یوریدی . هر بری یکی اچلش غنچه یه بکزدی . نویلری اورپردی . هر بری بردیکن شکلی باغلادی »
شعره مثال :

« قائلر دوکدرک بوشهره کیردک

جانلر یاقدرق هوایه ویردک

سلامزه بیک حقارت ایتدک

تغریهنده جسارت ایتدک

بیکلرجه یکیت جوانلر اولدی

طاغلر کبی پهلوانلر اولدی

تذکاری ایدر خیالی تدهیش

دیده م طوتشور ایدنجه دریش »

مبالغه طبیعت انسانیده مرکوزدر . بناء علیه دنیاده مبالغه سز
لسان یوقدر دینیه ییلیر .

بزم ادبیات عتیقه ده - ایران یادکاری اولمق اوزره -
مشهور اولان وسوق طبیعتله دکل التزام صنعتله یاپیلان
(حبه یی قبه - کوه یی دوه) ایتک یولنده کی طاقتمز طوزسز
مبالغاتی شوبله برطرفه براقدم مصاحبات عادیه مرده مثلا

(حرارتدن بایلدی . اچلقدن هلاک اولدی - صغوقدن
طوکدی - کوزینک یاشی سیل کبی اقبور) - یوللو افادات دخی
بتون مبالغه‌دن عبارتدر . بدیعک قولنجسه مبالغه مقبولدر .
اگر عقلاً وعادۀ وقوعی ممکن ایسه . بوکا تبلیغ دینیلور .
بو تعریفه کوره نفعینک برقصیده‌سندن شو بر قاقچ بیتده مندرج
مبالغات مقبول اولان نوعندن عد اولنور :

« دالر طویارمی کورمکه جنک ایچره نیرنسن

اولدمکه خون دشمن اوجندن روان اولور

دوشدکجه خا که کوی صفت کله عدو

پای سمندی طوت که اکاصولخان اولور

اول آتش جهنده که اولدقجه کرمرو

پیرامنده کرد سیاهی دخان اولور

صفر دوزوب هجوم ایدیچک خیل دشمنه

دهشتله اسمان وزمین یرفغان اولور

صارصلدغنجه زلزله جله‌دن زمین

آشوب رستخیز قیامت عیان اولور

کردسیده شعله شمبیر تابدار

گویا سحاب تیره‌ده برق جهان اولور »

ینه بدیعه کوره مبالغه مدخولدر . اگر عقلاً وعادۀ محال

اوله‌رق بر توجیه معقول ایله تبلیغ ویا اغراق حکمنه ارجاعی‌ده

قابل اولمزشسه . بوکا غلو تسمیه اولنور . بو تعریف حکمنجه

شاعر مشار الیهک ینه اوقصیده‌سندن شو بر قاقچ بیتک حاوی

اولدینی مبالغات مدخول اولان نوعندن صایلیر :

« ہر جلاہ ہجوم دلبران تیغزن
 خیل عدویہ اولقدر آفرسان اولور
 کیم تنلرنده راه مسامات سر بسر
 سوراخ مار مہرہ ربای سنان اولور .
 اولدمده کیم سیاق تعداد کشتکان
 بیرون حیطہ سرکلک بیان اولور
 چاپکلی او مرتبہ کیم ظل را کبی
 میرہ دوشنبہ اکا مکان لامکان اولور »

مبالغہ تک اک صحیح معیاری - اک طوغری مقیاسی ذوق سلیم
 وحسن طبیعتدر . مع مافیہ حقیقتہ مشابہت مبالغہ ایچون
 برحد معین عد اولنہ پیلیرکہ بوحدی تجاوز ایدن مبالغات
 همان عمومیت اوزرہ مردود در . مثلاً نفینک :

« ینہ ایرشدی تہوز اولدی جهان پرتف وتاب
 کیردی برخلقہ ہب آتش و باد آب و تراب »

مطلعنہ کی مبالغہ حقیقتہ شبہہ برشی اولدیغیچون قبول
 اولور . حال بوکہ ینہ مشارالہک

« ایردی برغایتہ تأثیر ہواکیم بر مور

بردم کرم ایلہ ایلریدی دریایی سراب »

پیشدہ کی مبالغہ حقیقتی زخدار تأثر ایدہ جک برمناسبتسزلک
 اولدیغیچون رد ایدیلیر .

جدیت ملترزم اولمسان و بلاغ ولطیفہ یہ جلندن چکنلیان
 مبالغات فقط ینہ حسن تخیلہ موافق اولمق شرطیلہ چکلیلیر .
 مثلاً دہاۃ ادبازدن ندیمک :

« طوکار صغوقدن افتدی سمندر آتشد
برایکی کون دخی بویله اسرسه بو صرصر
برودت او یله که بوزنفسون دیو لایق
قونولسه پنبه یه یاقوت پاره وش اخگر »

پیتلرنده توصیف ایشدیکي برودت نفعینک یوقاریده تعریف
ایلدیکي حرارتدن حکماً اشاغی قالیر درجده دکلدر . پیتلر -
نده شو فرق وارکه - (برقارنجه نك نفسیله دیدی دریایی قورتمق) -
تصورنده هیچ برلطافت یوق . حال بوکه - (انشی طوکسون
دیه انسانک یاقوت پارچه سی کبی پامو قلا ایچنده صاقلیه جفی
کلور) تخیلنده حسن طبیعتنه موافقت وار .
برده شو فقره ده کی مبالغه یه نظر ایدلم :

« هندستانده صباحدن برایکی ساعت صکره یوجلیق پک
زحمتلی اولور . یامهتابده یاخود صباح قراکلغنده کیملی . چو -
نکه کوندز یوله پیقده جق اولورسه ادم صیچاقدن عادتار -
یورده یوری یرک کیده جک یرده آقده آقده کیدیور . حرکت
ایتمورده عادتار جریان ایدیور ! »

بوفقره حکمنجه برانسانک شدت حرارتدن صو کسیلوب
جریانده باشلامسی دائره عقل وامکانک برقاچ جهته برقاچ پیک
فرسخ اونه سنده بولنان تصورات وهمیه دندر . لکن جهت
معقولیت وامکاندن قطع نظر افاده نك حکمی ذاتا لاغولطیفه -
دن عبارت اولدیغیچون مبالغه خوشه کیدیور .

بیت آینک حاوی اولدیغی مبالغه دخی مزاح یواننده اولد -
یغیچون کذلک خوشه کیدر .

» زاهد بو برو دتله اکر دوزخه کیرسه ک

برلوله دخان یافغه آتش بوله مزسک »

الحاصل مبالغه شرائطه موافق وطبیعی اولدقجه بلاغتک
وسائط مهمه سندن معدوددر . انجیق بزم ادبای سالفه برشیتک
توصیفنده حد امکانی نه قدر قابل ایسه اودرجه چکنه یوب
یکمکی بر بیوک معرفت عد ایتدکلرندن آثار ادبیه لری - اکثر -
یسی حسن خیال ولطافت تصورندن دخی بری - برطاقم مبا -
لغات مردوده ایله لبالدر .

بو حقیقی ایضاح ایده جک شایان دقت غرابدن درکه شیخ
غالب مرحوم کی اک بیوک برشاعر مزبیله نابویه قارشی :

» هم بردخی وارکه اول سخنساز

اغراقده مرغ پست پرواز .

سوزیله تعرض ایتشددر .

نظیره* حسبحال

غریبتر کورونور حال و شانک ای بلبل

غریب کلمه ییله ک لسانک ای بلبل

نماز وقتی کلیر فکر شاعرانه ایچون

علی الصباح نه خوشدر اذانک ای بلبل

وطن محبتنه برنشانه درعلوی

ظلام ایچنده اولان آشیانک ای بلبل

یازلدی صفحه نظمه هزار قصه عشق

نونه کلله سنک داستانک ای بلبل